

עו"ד דורון רדעי עו"ד ניצן גדות

- 1 **סמכות בי"ד לעבודה ביחס לחברות המבצעות משלוחים עבור קופות החולים**
רע"א 15024-03-25 עומר יעקבסון נ' קופת חולים לאומית ואח'
- 2 **העברת תובענה לפי סעיף 7 (א) לחוק - למותב שדן בתובענה קודמת**
רע"א 2166-03-25 Meta Platform Inc נ' סיגל קוק אביב
- 3 **קיומה של עילת תביעה אישית במקרה של זיהום סביבתי נרחב**
רע"א 8356-22 היועצת המשפטית לממשלה נ' שלמה גולן ואח'
- 4 **בשלבי חקיקה – הצעת חוק תובענות ייצוגיות (תיקון מס' 16), התשפ"ד-2024**

סמכות בי"ד לעבודה ביחס לחברות המבצעות משלוחים עבור קופות החולים

1

רע"א 15024-03-25 עומר יעקבסון נ' קופת חולים לאומית ואח'

בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' השופטת הדסה אסיף) במסגרתה הועבר הדיון בהליכים מבית המשפט המחוזי לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב-יפו בארבע בקשות אישור שהוגשו נגד קופות חולים וחברות המעורבות בהפעלת שירות משלוחים למבוטחי הקופה במסגרתו מסופקים למבוטחים תרופות ומוצרי פארם נוספים.

בית המשפט העליון (כב' השופט עופר גרוסקופף) התערב בהחלטת בית המשפט המחוזי בקובעו את הדברים הבאים: "בכל הנוגע לסמכות העניינית ביחס לקופות החולים איני סבור כי נפל פגם כלשהו בהחלטת בית המשפט קמא... מנגד, ככל שהדברים אמורים בסמכות העניינית לדון בבקשות האישור כלפי החברות המפעילות – החלטת בית המשפט קמא אינה יכולה לעמוד. סעיף 54(ב) לחוק ביטוח בריאות קובע מבחן המבוסס, בראש ובראשונה, על זהות הצדדים להליך (עניין מכבי, בפסקה 39). החברות המפעילות אינן נכללות באיזה מהפרטים ברשימת הגופים שבתביעות בעניינם מוסמך בית הדין לעבודה לדון, ובפרט הן אינן "נותן שירותים לפי חוק זה". כאמור לעיל, מונח זה מוגדר במפורש בחוק בתור "מוסד רפואי" – בית חולים, מרפאה, מוסד לטיפול במשתמשים בסמים ומעבדה" (לפי סעיף 24 לפקודת בריאות העם). החברות המפעילות הן, בהתאמה, רשת קמעונאות ופארם; חברה המהווה בית מסחר לתרופות (כהגדרתו בפקודת הרוקחים [נוסח חדש], התשמ"א-1981); וחברה המפעילה בתי מרקחת. ניכר לעין כי החברות המפעילות אינן מוסד רפואי מהסוגים המנויים לעיל. משעה שנמצא כי החברות המפעילות אינן נותנות שירותים במובנו של סעיף 2 לחוק, אין מנוס מהמסקנה כי סעיף 54(ב) לחוק אינו חל עליהן.

מהאמור לעיל עולה כי לא ניתן להמשיך לדון בהליכים במתכונתם הנוכחית, שהרי אין ערכאה אחת המוסמכת לדון בהם. בהצעת בית המשפט פורטו שלושת הנתיבים שניתן ללכת בהם בשלב זה, והמבקשים המייצגים הביעו דעתם כי האפשרות העדיפה עליהם היא מחיקת קופות החולים מבקשות האישור, וביטול החלטת בית המשפט המחוזי, כך שבקשות האישור ימשיכו להתנהל בפני בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו. בהינתן שזהו הנתיב שבו מעוניינים מגישי בקשות האישור לצעוד, מצאתי לנכון להורות כאמור – תוך שמירת זכויות כל הצדדים ביחס לטענות כלפי קופות החולים. להשלמת התמונה יצויין כי התוצאה אליה הגעתי מחייבת לכאורה פיצול של ההליכים בין שתי ערכאות שונות (בית המשפט המחוזי מזה, ובית הדין לעבודה מזה), ואולם ככל שמדובר בהליכים ייצוגיים ניתן לעניין זה פתרון במסגרת סעיף 7 לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (בצירוף הגדרת המונח "בית משפט" בסעיף 2 לחוק זה). למותר לציין, שאינני מביע כל עמדה ביחס לשאלת הפעלת סמכות זו במקרה דנן, אם וכאשר יהיה הדבר רלוונטי." (החלטה מיום 2.7.2025).

בשם המבקשים: עו"ד משה בן דרור, עו"ד ינון חימי, עו"ד אסף רוזנטל. בשם המשיבות: עו"ד אסף רצון, עו"ד תום אלקלעי, עו"ד איל נחשון, עו"ד הדר גונן, עו"ד אבינדב פרויס, עו"ד שי תמר, עו"ד עדי ערמן, עו"ד אסף רנצלר, עו"ד פרח רוסלר, עו"ד אורי לבנת. עו"ד פז מוזר, עו"ד רעות פרידנרייך, עו"ד ירון רוסמן, עו"ד אור אמזל.

העברת תובענה לפי סעיף 7 (א) לחוק - למותב שדן בתובענה קודמת

2

רע"א 2166-03-25 Meta Platform Inc נ' סיגל קוק אביב

בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי מרכז בלוד (כב' השופטת הלית סילש) במסגרתה נדחתה בקשת המבקשות לנתב את הדיון בבקשה לאישור ניהול תובענה כייצוגית, שהועברה לבית המשפט המחוזי מרכז בלוד לפי סעיף 7 לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 למותב הדן בבקשות האישור האחרות שהוגשו נגדן (כב' השופטת איריס רבינוביץ).

בית המשפט העליון (כב' השופט ע' גרוסקופף) דן בבקשת רשות הערעור כאילו ניתנה הרשות והוגש ערעור על פיה, וכן קיבל את הערעור, וזאת בנימוקים הבאים: "...ככל שבית המשפט מצא כי קיימת הצדקה להעביר את הדיון בבקשת האישור לבית המשפט האחר, וכבר נקבע השופט או המותב שידון בבקשת האישור המוקדמת – החוק מורה במפורש כי בקשת האישור תועבר לטיפולו של אותו שופט או מותב. על כך ניתן ללמוד בצורה ברורה מהעובדה שהסדר זה מופיע באותו נוסח הן בסעיף 7(א)(1) לחוק, העוסק בסמכות העברה שבשיקול דעת (לשון "רשאי [...] להורות"), והן בסעיף 7(א)(2) לחוק, העוסק בסמכות העברה שבחובה (לשון "יורה"). ודוק, רק לאחר שהועברה בקשת האישור לשופט או למותב שדן בבקשת האישור הקודמת, ניתן לו שיקול הדעת להחליט כיצד לנהל את הדיון בבקשות האישור המונחות לפתחו (סעיף 7(ב) לחוק).

פרשנות זו של הסעיף מתחייבת לא רק מלשונו של ההסדר, אלא גם מתכליתו. מטרותיו המרכזיות של סעיף 7 לחוק תובענות ייצוגיות הן ייעול הדיון ומניעת הכרעות סותרות. לשם השגת תכליות אלו קבע המחוקק כי כאשר מדובר בהליכים ייצוגיים המעוררים שאלות משותפות

הזהות או הדומות בעיקרן, רשאי בית המשפט אליו הוגשה בקשת האישור המאוחרת (אם אין חפיפה מהותית בין חברי הקבוצה (סעיף 7(א)(1) לחוק)), וחייב (אם יש חפיפה מהותית בין חברי הקבוצה (סעיף 7(א)(2) לחוק)), להעביר את ההליך המאוחר לבית המשפט אליו הוגשה התובענה המוקדמת (להלן: בית המשפט המעביר ו-בית המשפט הנעבר, בהתאמה), באופן שיאפשר לבית המשפט הנעבר לקבל החלטה כוללת ומושכלת בדבר האופן שבו ינוהלו ההליכים (וזאת בהתאם לסמכויותיו הקבועות בסעיף 7(ב) לחוק). פשיטא כי החלטה זו בדבר אופן ניהול ההליך צריכה להתקבל, לצורך השגת התכליות של ייעול הדיון ומניעת הכרעות סותרות, על ידי אותו מותב שדן בתובענה המוקדמת – אחרת, כיצד יוכל בית המשפט הנעבר לקבל החלטה מוסמכת ומושכלת ביחס למכלול החלופות שמאפשר סעיף 7(ב) לחוק? משום כך, המחוקק הבחין בסעיף 7(א) לחוק, על שתי חלופותיו, בין שתי אפשרויות: אם בבית המשפט הנעבר טרם נקבע המותב שידון בתובענה המוקדמת – ההעברה היא לבית המשפט באופן כללי (ולא לשופט או מותב מסוים), ואך מתבקש כי באותו בית משפט ינותבו שתי הבקשות לאותו מותב על מנת שיקבל החלטות במסגרת סעיף 7(ב) לחוק; ואם, לעומת זאת, בבית המשפט הנעבר כבר נותבה התובענה המוקדמת, ההעברה תתבצע במישרין לאותו מותב הדן בתובענה המוקדמת." (החלטה מיום 17.8.2025).

למבקשת: עו"ד יואב אסטרייכר, עו"ד אדם שפירא, עו"ד דניאלה צרוניצר-יעקב, עו"ד מעין רינד.
למשיבה: עו"ד דן צוק.

קיומה של עילת תביעה אישית במקרה של זיהום סביבתי נרחב

3

רע"א 8356-22 היועצת המשפטית לממשלה נ' שלמה גולן ואח'

בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' השופטת צ' צפת) אשר אישר בקשה לאישור תובענה ייצוגית שעניינה בפליטת מזהמים עודפת במכוניות שאותן ייצרה יצרנית הרכב פולקסווגן (Volkswagen) ואשר נמכרו בישראל.

בית המשפט העליון פסק, לדעת כל חברי המותב, כי אין לשלול את האפשרות להגיש תובענות ייצוגיות במצבים של עוולות חשיפה המוניות גם בגין נזקים ממוניים שנגרמו לציבור בעקבות חשיפה לזיהום סביבתי, וזאת במקרים המתאימים.

עם זאת, בנסיבות העניין הערעור התקבל ברוב דעות (כב' הנשיא יצחק עמית, וכב' השופטת דפנה ברק-ארז נגד דעתה החולקת של כב' השופטת רות רונן), וזאת על יסוד הנימוק אשר פורט בפסק דינו של הנשיא עמית: "במקרה דנן, אין לפנינו קבוצת ניזוקים מובחנת, נזק מובחן או קשר סיבתי בין ההתרשלות לנזק, ומשכך לא קיימת עילת תביעה אישית. חברתי, השופטת רונן, סבורה כי ניתן להשקיף על הבקשה לאישור מזויות מבטו של "תובע על" ולבחון את דרישת הקשר הסיבתי בהתאם. בהקשר זה היא מפנה לפסקי הדין שניתנו על ידי בית משפט זה בע"א 10085/08 תנובה – מרכז שיתופי נ' עזבון ראבי (4.12.2011) ובע"א 10262/05 אביב שירותים משפטיים בע"מ נ' בנק הפועלים בע"מ (11.12.2008) לטעמי, לא ניתן להסיק מפסקי הדין האמורים כי ניתן לוותר כליל על דרישת קיומה של עילת תביעה אישית. פסק הדין

בעניין תנובה נסב על תביעה בגין פגיעה באוטונומיה עקב הטעיה צרכנית, ושם נקבע כי אין צורך בהוכחת הקשר הסיבתי ביחס לכל פרט בקבוצה במובן של "סיבתיות ההחלטה". לעומת זאת, התביעה שלפנינו הוגשה בגין נזקי גוף, וזאת מבלי שנטען לקיומו של נזק כלשהו שנגרם לתובע המייצג. מובן אפוא כי קשה להקיש מדרך ההילוך שבה פסע בית משפט זה ביחס לראש הנזק של פגיעה באוטונומיה, שעניינו בנזק בלתי ממוני טהור, על מנת להגמיש את דרישת הקשר הסיבתי ביחס לראש נזק יסודי בדיני הנזיקין כמו נזק גוף. הוא הדין באשר לפסק הדין בעניין אביב שירותים, שנסב על תביעה בגין הטעיה צרכנית. בשונה מהמקרה שלפנינו, באותו מקרה הוכח קיומו של נזק פרטני לתובע, ו"הריכוך" לא נועד להתגבר על היעדר קיומה של עילת תביעה אישית, אלא התמקד באופן פרשנות יסוד הקשר הסיבתי.

דומה כי חברתי מבססת את פסק דינה, בעיקרו של דבר, על מנגנון פסיקת הפיצויים הקבוע בסעיף 20(ג) לחוק תובענות ייצוגיות, המאפשר פסיקת פיצוי לטובת הציבור. ואולם, מנגנון פיצוי לחוד, וקיומה של עילת תביעה לחוד. העובדה שהחוק מאפשר פסיקת פיצוי לטובת הציבור, אינה מלמדת על נכונות המחוקק לוותר על קיומה של עילת תביעה, על כל יסודותיה. כשם שקיומו של מנגנון לקביעת פיצוי חוזי אין לו קיום בהעדר חוזה, כך למנגנון לפסיקת פיצוי לטובת הקבוצה אין קיום בהעדר עילה, שהיא המולידה את הזכות לפיצוי. לסיכום חלק זה. הכרה באפשרות להגיש תביעה ייצוגית בגין נזק ציבורי כללי בהיעדר עילת תביעה אישית, מעוררת קושי של ממש, וזאת בראי לשון החוק; כוונת המחוקק; ההיגיון המסדר שבבסיסו של החוק; תכליותיו; ופסיקתו הענפה של בית משפט זה. ודוק: גישתה של חברתי אכן ראויה מבחינת התכליות שאותן היא מבקשת לקדם, אלא, שעמדתה היא שאין במוסד התובענה הייצוגית, כפי שהוא מוסדר כיום, כדי להוות פלטפורמה מתאימה לטיפול במקרים שבהם לא ניתן להצביע על קבוצת ניזוקים חשודה הכוללת בעלי עילת תביעה פרטנית. (פסק דין מיום 25.8.2025).

בשם המבקשת: עו"ד אסנת דפנה; עו"ד נעה בר צבי; עו"ד חגית פלאוט באב"ד. בשם המשיבים: עו"ד מיכאל בר; עו"ד רון לדרמן; עו"ד גלעד הלר; עו"ד יעקב דוידוביץ'; עו"ד סימון אלישקוב; עו"ד אופיר עמיאל; עו"ד רון פלג; עו"ד רונן זיו; עו"ד נועם גילאון; עו"ד יונתן רום.

4 בשלבי חקיקה – הצעת חוק תובענות ייצוגיות (תיקון מס' 16), התשפ"ד-2024

הועדה המשותפת לוועדת חוק חוקה ומשפט וועדת הכלכלה קיימה עד כה שבע ישיבות לדיון בהצעת החוק ולהכנתה לקריאה שנייה ושלישית. הישיבה האחרונה התקיימה ביום 22.4.2025 והיא עסקה בחובת פנייה מוקדמת ובמגבלה על הגשת תובענות ייצוגיות מעבר ל-5 תביעות. מאז לא נקבעו ישיבות נוספות, וספק אם ניתן יהיה להשלים את הליך החקיקה במהלך כהונתה של הכנסת הנוכחית.

רעיונות, הצעות, דעות ומאמרים ניתן לשלוח אלינו למייל: office@rgl.co.il

לרישום לקבלת ניוזלטר תובענות ייצוגיות במייל ו/או לעיון בגיליונות קודמים היכנסו ללינק:

www.rgl.co.il/newsletter

או סרקו את הברקוד:

הַרְחֵמֶן הוּא יַחְזִיר שְׁבִיטָתָנוּ וְשִׁבְיַת עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, וְיוֹצִיאֵנוּ מִכָּל צָרוֹתֵינוּ.
לְרוּחָהּ, וּמֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה בְּקֶרֶב, וְאָמְרוּ כָּל הָעָם אָמֵן.

